

УДК : 334.012.63/.64 : 355(477)

Кобеля-Звір М. Я.,

marianakobelia@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-5627-9408,

к. е. н., доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

АНАЛІЗ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ДЛЯ ПОШУКУ ГРАНТІВ

Анотація. У статті наголошено на тому, що першочергово інформація про відкриті грантові програми та конкурси представлена безпосередньо на сайтах грантодавців, тобто на платформах приватних, корпоративних, суспільних, урядових та міжнародних донорів. Продемонстровано ряд популярних платформ, де грантодавці дублюють свої оголошення про відкриті грантові програми та запрошують взяти участь у конкурсних відборах проектів. Здійснено огляд основних ресурсів, на яких розміщується інформація про діючі грантові програми та конкурси, а також класифіковано такі платформи й визначено їх основні переваги й недоліки. На основі аналізу інформаційних ресурсів у дослідженні визначено найуніверсальніші, найоптимальніші та найзручніші для пошуку актуальних грантових інструментів. Наголошено на тому, що в Україні досі немає на державному рівні розробленої єдиної платформи, на якій потенційні грантоотримувачі могли б оптимальним шляхом віднайти актуальний грант для своїх потреб. Зазначено, що активні пошукачі грантового фінансування з-поміж влади, бізнесу та громадськості часто послуговуються рядом міжнародних та національних ресурсів. У статті зроблено акцент на тому, що ці інформаційні джерела можна розподілити на: ресурси, на яких переважає інформація про гранти для громадського сектору; інформаційні майданчики, якими користуються представники бізнесу; веб-сайти, на яких публікується інформація про грантові можливості найбільших міжнародних програм. Проведене дослідження дало змогу проаналізувати та виокремити універсальні платформи, на яких щодня доповнюється інформація про актуальні грантові конкурси від міжнародних, національних та регіональних донорів. Зроблено висновок, що через свою достовірність, надійність, зручність та універсальність платформи Центру розвитку “ЧАС ЗМІН” та GrantStation є оптимальними варіантами для пошуку релевантних грантових можливостей для представників організації громадянського суспільства, бізнесу, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Ключові слова: гранти, грантові ресурси, грантові конкурси, грантрайтинг, грантова підтримка, міжнародні гранти, державні гранти.

Kobelya-Zvir M.Ya,

marianakobelia@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-5627-9408,

Ph.D., Associate Professor of the Department of Entrepreneurship, Trade and Logistics, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

ANALYSIS OF INTERNET RESOURCES FOR SEARCHING FOR GRANTS

Abstract. The article emphasizes that primarily information about open grant programs and competitions is presented directly on the websites of grantors, that is, on the platforms of private, corporate, public, governmental and international donors. A number of popular platforms were demonstrated, where grantmakers duplicate their announcements about open grant programs and invite to participate in the competitive selection of projects. An overview of the main resources, which provide information about current grant programs and competitions, was carried out, as well as such platforms were classified and their main advantages and disadvantages were determined. Based on the analysis of information resources, the research identified the most universal, optimal and convenient tools for finding relevant grants. It was emphasized that in Ukraine there is still no single platform developed at the state level, on which potential grant recipients could optimally find an actual grant for their needs. It is noted that active seekers of grant funding from the authorities, business and the public often use a number of international and national resources. The article emphasizes that these information sources can be divided into: resources that are dominated by information about grants for the public sector; information platforms used by business representatives; websites that publish information about the grant opportunities of the largest international programs. The conducted research made it possible to analyze and single out universal platforms on which information on current grant competitions from international, national and regional donors is updated daily. It was concluded that due to its credibility, reliability,

convenience and universality, the platforms of the Development Center "TIME OF CHANGE" and GrantStation are the best options for finding relevant grant opportunities for representatives of civil society organizations, businesses, executive authorities and Local Government.

Keywords: grants, grant resources, grant competitions, grant writing, grant support, international grants, state grants.

JEL Classification: G30; M29; O16; O19; F33; F39; F41

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-75-11>

Постановка проблеми. В умовах війни кількість міжнародної технічної допомоги, зокрема програм, які пропонують фінансування для представників бізнесу, громадськості та влади, динамічно зростає. **Грантове фінансування надходить в Україну** з Європейського Союзу, США, Канади, ФРН, Нідерландів, Швеції, Швейцарії, Японії, Данії, організаційних систем ООН та ін. [18]. Збільшується й кількість державних грантових програм [16]. Попри те, що інформація про грантову допомогу представлена в ЗМІ на міжнародному, національному, регіональному та локальному рівнях, потенційним грантоотримувачам важко в процесі пошуку альтернативного фінансування через те, що вони користуються загальноінформаційними ресурсами, а не спеціалізованими платформами, на яких оголошення про грантову підтримку є систематизованими та адаптованими під специфічні запити пошукачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аспекти грантового фінансування почали досліджуватися ще з початку 90-х рр., коли міжнародні партнери актуалізували підтримку України як демократичної, незалежної та суверенної держави.

До теми інтернет-ресурсів, на яких розміщується інформація про актуальні гранти, у різний час зверталися науковці: Зарічкова М. В., Музика Т. Ф., Артюх Т. О., Миклашук І., Дергачова В. В., Колешня Я. О., Шестакова А. В., Біланіч Л., Албул І. та ін. [1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 19]. Зарічкова М. В., Музика Т. Ф., Артюх Т. О. здійснили аналіз інтернет-ресурсів для підтримки мобільності науковців у межах пріоритетів ЄС [6]. Дергачова В. В., Колешня Я. О. перерахували у своїх дослідженнях основні ресурси, де бізнес може знайти грантові фінансування для своїх проектів [5]. Шестакова А. В. наряду з популярними інформаційними порталами некомерційних організацій України "Громадський Простір", "Велика ідея" відзначає ще й Портал "Децентралізація" [19]. Л. Біланіч досліджувала інформаційні ресурси соціального підприємництва в Україні, зокрема платформи, де міститься інформація про грантові програми для соціалізованих підприємств [2].

Попри значну увагу науковців до аспектів грантового фінансування непроаналізованими залишилися основні інтернет-платформи, з яких черпають інформацію про альтернативні ресурси потенційні грантоотримувачі.

Постановка завдання. Здійснити огляд основних ресурсів, на яких розміщується інформація про

діючі грантові програми та конкурси, а також класифікувати такі платформи й визначити їх основні переваги й недоліки. На основі аналізу інформаційних ресурсів визначити найуніверсальніші, найоптимальніші та найзручніші для пошуку актуальних грантових інструментів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Гранти – це ресурси, які надаються приватними, корпоративними, суспільними, урядовими та міжнародними грантодавцями на безвідкличній та безоплатній основі представникам органів влади та місцевого самоврядування, мікро-, малого та середнього бізнесу, громадського сектору та приватним особам на реалізацію цільових проектів та заходів організаційного розвитку [8].

З цього визначення стає зрозуміло, що інформація про відкриті грантові програми та конкурси представлена першочергово безпосередньо на сайтах грантодавців, тобто на платформах приватних, корпоративних, суспільних, урядових та міжнародних донорів. Враховуючи той факт, що значна грантова допомога адресується для підтримки територіальних громад, бізнесу та громадського сектору, то інформацію про актуальні гранти можна також знайти і на веб-сайтах органів влади та місцевого самоврядування, асоціацій, спілок, консалтингових компаній, дорадчих служб тощо. Варто зазначити, що майже за три десятки років активної грантової допомоги від різноманітних донорів в Україні так і немає єдиної платформи, створеної на державному рівні, де б потенційні грантоотримувачі могли з легкістю віднайти релевантний та актуальний грант. Натомість досить активно наповнюються інформацією про грантові програми та конкурси альтернативні сайти, які спеціально розроблені представниками громадського сектору та бізнесу. Дослідивши особливості їх контенту та спрямованість, пропонуємо таку класифікацію:

1. РЕСУРСИ, НА ЯКИХ ПЕРЕВАЖАЄ ІНФОРМАЦІЯ ПРО ГРАНТИ ДЛЯ ГРОМАДСЬКОГО СЕКТОРУ:

Міжнародні платформи:

GuideStar – портал для некомерційних організацій, на якому можна залучити донорів за допомогою профілю некомерційної організації. Ця опція є безоплатною [23].

FundsforNGOs – це агрегатор, де зібрані актуальні оголошення про гранти для громадського сектору [22].

EU Neighbours – портал, де розміщується інформація про грантові можливості в межах

співпраці Європейського Союзу (ЄС) з країнами Східного партнерства: Азербайджаном, Білоруссю, Вірменією, Грузією, Республікою Молдова та Україною [20].

Партнерський портал ООН, який створили Секретаріат ООН, ООН-Жінки, ФАО, Кризове бюро ПРООН, ЮНФПА, УВКБ ООН, ЮНІСЕФ, ВПП та ВООЗ за оперативної підтримки UNICC, щоб забезпечувати узгоджену, ефективну та легку співпрацю між Організаціями громадянського суспільства (ОГС) та їхніми партнерами з ООН. На порталі можна подати концептуальні записки до агентств ООН для розгляду щодо фінансування [15].

Національні платформи:

Громадський Простір – це портал ГО “Інформаційно-аналітичний центр “Громадський Простір”, де розміщуються оголошення про відкриті грантові конкурси та тендери [4].

Ресурсний центр “ГУРТ” – Портал ГУРТ є щоденним інструментом інформування та використання для лідерів громад, менеджерів громадських, благодійних організацій, донорських структур, соціально відповідального бізнесу, представників органів місцевого самоврядування, органів державної влади та журналістів [17].

Велика Ідея – це і краудфандингова платформа, і агрегатор, на якому розміщується інформація про грантові конкурси, тендери, можливості [3].

2. РЕСУРСИ, НА ЯКИХ ПЕРЕВАЖАЄ ІНФОРМАЦІЯ ПРО ГРАНТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ:

Портал Дія.Бізнес – містить актуальні новини для підприємців про можливості для розвитку власної справи – грантові та навчальні програми [16].

Національна платформа МСБ – це мережа, яка мобілізує спільноту малого та середнього бізнесу на дії, що покращують бізнес-середовище в Україні. Тут міститься інформація про донорів, грантові програми та тендери для малого та середнього бізнесу [12].

ПЛАТФОРМИ, НА ЯКИХ МІСТИТЬСЯ ІНФОРМАЦІЯ ПРО ГРАНТОВІ МОЖЛИВОСТІ НАЙБІЛЬШИХ МІЖНАРОДНИХ ПРОГРАМ:

Основний портал Єврокомісії “Funding & tenders portal” – на ньому розміщені можливості фінансування в межах доступних для України програм, як-от: Горизонт Європа, Креативна Європа, Ерасмус +, Цифрова Європа та програми “EU4Health”, “LIFE”, “Єдиний ринок” [21].

Офіційний сайт USAID – на ресурсі представлені програми, що є актуальними для українського бізнесу та громадськості. Тут можна знайти інструменти на підтримку основних пріоритетів USAID: сільське господарство та продовольча безпека, боротьба з корупцією, запобігання та стабілізація конфліктів, демократія, права людини та врядування, економічне зростання і торгівля, освіта, навколишнє середовище, енергетика та інфраструктура, гендерна рівність і розширення прав і можливостей жінок, глобальне здоров'я, гуманітарна допомога, інновації, технології та дослідження, харчування, водопостачання та каналізація тощо [14].

Офіційний сайт ПРООН – містить інформацію про грантову підтримку, яку скоординовано на потреби розвитку та надзвичайні ситуації, багато-секторальні потреби, покращення інтелектуального лідерства, інновації та підтримку країн у досягненні Цілей сталого розвитку [13].

3. УНІВЕРСАЛЬНІ ПЛАТФОРМИ:

Національна платформа консалтингової компанії Центру розвитку “ЧАС ЗМІН” – містить інформацію про грантові програми та конкурси для різних сфер та галузей. На ресурсі розміщується актуальний контент про можливості для представників бізнесу, громадського сектору, територіальних громад, науковців, освітян, медиків тощо [18].

Міжнародна платформа GrantStation – тут зібрана інформація про велику кількість грантодавців, згенерована конкретна інформація, необхідна для швидкого визначення найбільш відповідного спонсора для проекту чи програми. Це ресурс, на якому зібрана інформація фондів, урядів, США, Канади та міжнародних грантодавців [11].

Дослідивши механізми роботи та особливості користування платформами, а також представлений на них контент, ми виокремили переваги та недоліки цих інформаційних майданчиків.

Переваги:

1. **Достовірність.** Ряд платформ із зазначених є першоджерелом про грантові програми та конкурси. А інші завжди містять посилання на першоресурс. Це унеможливує викривлення фактів чи надання недостовірної інформації користувачам.

2. **Надійність.** Розміщені на цих платформах грантові програми ретельно перевірені адміністраторами сайтів. У розміщених оголошеннях завжди міститься вичерпна інформація про умови отримання гранту, критерії прийнятності та вказівка на делайни.

3. **Універсальність.** Ряд платформ мають тематичні добірки актуальних грантів для різних секторів та галузей, а також градацію можливостей для представників бізнесу, громадськості та влади.

4. **Зручність.** Комфортною є опція розсилок тематичних грантів від адміністраторів сайтів із різною періодичністю: щоденно, щотижнево, щомісячно. Зручною для активних пошукачів грантових можливостей є добірка грантів “за запитом”.

Недоліки:

1. Деякі платформи є незручними для широкого використання, адже користування ними є можливим лише за умови реєстрації та валідації інформації про організацію заявника.

2. Розробники ряду сайтів комерціалізують свої платформи та надають більш широкий доступ до інформації про грантові можливості за умови внесення членського внеску. До прикладу, скористатися усіма перевагами сайту **GrantStation можна за \$179 на один рік або за \$239 на два роки** [11].

3. Суттєвим недоліком міжнародних платформ можна вважати відсутність автоматичного перекладу контенту українською мовою [11].

На нашу думку, через свою універсальність платформи Центру розвитку “ЧАС ЗМІН” та

GrantStation є оптимальними варіантами для пошуку релевантних грантових можливостей для представників:

- а) організацій громадянського суспільства (громадських організацій, громадських об'єднань, громадських спілок, благодійних фондів, асоціацій, ініціативних груп тощо);
- б) мікро-, малого та середнього бізнесу;
- в) органів виконавчої влади національного та регіонального рівня, органів місцевого самоврядування.

Ці дві платформи щоденно поповнюються актуальною інформацією про гранти національних фондів, а також програм Європейського Союзу, США, Канади, Швейцарії, Великобританії, Японії тощо. Тут можна знайти актуальну інформацію про мікро-, малі, середні та великі грантові ресурси. На думку експертів, перевагою для користувачів сайту Центр розвитку “ЧАС ЗМІН” є можливість отримати каталог фондів та фінансових організацій. У ньому сформовано перелік грантодавців та фінансових організацій, які надають інвестиції, експертну та консалтингову підтримку. Цей каталог фондів вважається досить зручним у користуванні, адже за формою він є переліком донорів, викладеним в алфавітному порядку, де кожен фонд має стислий опис діяльності та пріоритетів, а також міститься пряме посилання на веб-сайт донорської установи.

Додатковим бонусом для користувачів ресурсів GrantStation та Центру розвитку “ЧАС ЗМІН” є навчальний контент із грантрайтингу, інтегрований в інформаційні платформи, який має форму посібників, інструкцій, статей, відеорекомендацій, майстер-класів тощо.

Як показало дослідження, в Україні відсутні спеціалізовані інформаційні ресурси, на яких переважає інформація про гранти для територіальних громад. Представники органів місцевого самоврядування, виконавчої влади та громадськості, які шукають грантові можливості для реалізації проєктів розвитку громад, користуються платформами-агрегаторами Центру розвитку “ЧАС ЗМІН”, Ресурсного центру “Гурт”, Громадського Простору тощо.

Для оптимізації пошуку релевантних грантових інструментів представниками адміністративних одиниць, вважаємо, було б доцільно доукомплектувати веб-ресурси асоціацій територіальних громад відповідними вкладками з інформацією про актуальні грантові конкурси. До прикладу, додати таку інформацію на сайти Всеукраїнської Асоціації, Асоціації міст України, Асоціації малих міст України, Всеукраїнської асоціації громад.

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямі. В Україні досі немає на державному рівні розробленої єдиної платформи, на якій потенційні грантоотримувачі могли б оптимальним шляхом віднайти актуальний грант для своїх потреб. Проте є ряд ресурсів, які ситуативно використовуються представниками громадського сектору, влади та бізнесу. Ці інформаційні джерела

можна розподілити на: ресурси, на яких переважає інформація про гранти для громадського сектору; інформаційні майданчики, якими користуються представники бізнесу; веб-сайти, на яких публікується інформація про грантові можливості найбільших міжнародних програм.

Окремо варто виділяти універсальні платформи, на яких щодня доповнюється інформація про актуальні грантові конкурси від міжнародних, національних та регіональних донорів. Через свою достовірність, надійність, зручність та універсальність платформи Центру розвитку “ЧАС ЗМІН” та GrantStation є оптимальними варіантами для пошуку релевантних грантових можливостей для представників організацій громадянського суспільства, бізнесу, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

У наступних наших дослідженнях, вважаємо, доцільно приділити увагу міжнародним платформам як основному джерелу інформації про можливості стажування, підвищення кваліфікації, навчання, обміну досвідом тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Албул І. Формування компетентності управління проєктами у здобувачів PHD програм: практичні рекомендації. URL: <http://srso.udpu.edu.ua/article/view/244864>.
2. Біланч Л. Інформаційні ресурси соціального підприємництва в Україні. URL: <https://www.proquest.com/openview/c32fd58cf262e97b53b8ec24482e2d8a/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2035679>.
3. Велика Ідея. URL: <https://bigggidea.com/>.
4. Громадський Простір. URL: <https://www.prostir.ua/>.
5. Дергачова В. В., Колешня Я. О. Енергетична безпека сталого розвитку для підвищення якості та безпеки життя людей. URL: <file:///Users/mac/Downloads/209-Article%20Text-668-1-10-20201021.pdf>.
6. Зарічкова М. В., Музика Т. Ф., Артюх Т. О. Аналіз інтернет ресурсів для підтримки мобільності науковців в рамках пріоритетів ЄС. URL: <https://dSPACE.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/9646/1/304-306.pdf>.
7. Кобеля-Звір М. Я. Грантові програми Європейської комісії як інструменти розвитку: можливості та бар'єри. URL: http://businessnavigator.ks.ua/journals/2023/72_2023/9.pdf.
8. Кобеля-Звір М. Я. Основні підходи до визначення поняття гранту. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=p3KHzu4AAAAJ&citation_for_view=p3KHzu4AAAAJ:Y0wf2qJgpHMC.
9. Лукашова Л. В. Проблеми та перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні. URL: file:///Users/mac/Downloads/evzdia_2018_1_38.pdf.
10. Миклашук І. Підтримка громадянського суспільства в Україні: проблеми і перспективи. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi->

bin/irbis_nbuvcgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=viche_2015_4_3_

11. Міжнародна платформа GrantStation. URL: <https://grantstation.com/>
12. Національна платформа МСБ. URL: <http://платформа-msb.org/>
13. Офіційний сайт ПРООН. URL: <http://www.undp.org/>
14. Офіційний сайт USAID. URL: <https://www.usaid.gov/uk/ukraine/>
15. Партнерський портал ООН. URL: <https://www.unpartnerportal.org/landing/opportunities/>
16. Портал Дія.Бізнес. URL: <https://business.diaa.gov.ua/cases/granti/>
17. Ресурсний центр "Гурт". URL: <https://gurt.org.ua/>
18. Центр розвитку "ЧАС ЗМІН". URL: <http://www.chaszmin.com.ua/granty-2023/>
19. Шестакова А. В. Мотиваційний механізм здійснення грантової діяльності в установах в умовах цифровізації. URL: http://bses.in.ua/journals/2020/59_2_2020/11.pdf
20. EU Neighbours. URL: <https://www.euneighbours.eu/en/>
21. Funding & Tender Portal. Find calls for proposals and tenders. URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>
22. FundsforNGOs. URL: <https://www2.fundsforngos.org/>
23. GuideStar. URL: www.guidestar.org

REFERENCES

1. Albul I. Formuvannia kompetentnosti upravlinnia proiektamy u zdobuvachiv PHD proqram praktychni rekomendatsii, available at: <http://srso.udpu.edu.ua/article/view/244864>.
2. Bilanych L. Informatsijni resursy sotsial'noho pidprijemnytstva v Ukraini, available at: <https://www.proquest.com/openview/c32fd58cf262e97b53b8ec24482e2d8a/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2035679>.
3. Velyka Ideia, available at: <https://biggggidea.com/>.
4. Hromads'kyj Prostir, available at: <https://www.prostir.ua/>.
5. Derhachova, V. V. and Koleshnia, Ya. O. Enerhetychna bezpeka staloho rozvytku dlia pidvyschennia iakosti ta bezpeky zhyttia liudej, available at: <file:///Users/mac/Downloads/209-Article%20Text-668-1-10-20201021.pdf>.
6. Zarichkova, M. V. Muzyka, T. F. and Artiukh, T. O. Analiz internet resursiv dlia pidtrymky mobil'nosti naukovtsiv v ramkakh priorytetiv YeS, available

at: <https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/9646/1/304-306.pdf>.

7. Kobelia-Zvir, M. Ya. Hrantovi prohramy Yevropejs'koi komisii iak instrumenty rozvytku: mozhlyvosti ta bar'ery, available at: http://business-navigator.ks.ua/journals/2023/72_2023/9.pdf.

8. Kobelia-Zvir, M. Ya. Osnovni pidkhydy do vyznachennia poniattia hrantu, available at: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=p3KHzu4AAAAJ&citation_for_view=p3KHzu4AAAAJ:YOWf2qJgpHMC.

9. Lukashova, L. V. Problemy ta perspektyvy rozvytku sotsial'noho pidprijemnytstva v Ukraini, available at: file:///Users/mac/Downloads/evzdia_2018_1_38.pdf.

10. Myklaschuk I. Pidtrymka hromadians'koho suspil'stva v Ukraini: problemy i perspektyvy, available at: http://www.irbis-nbuvcgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=viche_2015_4_3_

11. Mizhnarodna platforma GrantStation, available at: <https://grantstation.com/>.

12. Natsional'na platforma MSB, available at: <http://платформа-msb.org/>.

13. Ofitsijnyj sajт PROON, available at: <http://www.undp.org/>.

14. Ofitsijnyj sajт USAID, available at: <https://www.usaid.gov/uk/ukraine>.

15. Partners'kyj portal ООН, available at: <https://www.unpartnerportal.org/landing/opportunities/>.

16. Portal Diia.Biznes., available at: <https://business.diaa.gov.ua/cases/granti>.

17. Resursnyj tsentr "Hurt", available at: <https://gurt.org.ua/>.

18. Tsentr rozvytku "ChAS ZMIN", available at: <http://www.chaszmin.com.ua/granty-2023/>.

19. Shestakova, A. V. Motyvatsijnyj mekhanizm zdijnsennia hrantovoi diial'nosti v ustanovakh v umovakh tsyfrovizatsii, available at: http://bses.in.ua/journals/2020/59_2_2020/11.pdf.

20. EU Neighbours, available at: <https://www.euneighbours.eu/en/>.

21. Funding & Tender Portal. Find calls for proposals and tenders., available at: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>.

22. FundsforNGOs, available at: <https://www2.fundsforngos.org/>.

23. GuideStar, available at: www.guidestar.org.

Стаття надійшла до редакції 22 грудня 2023 року